

Mal for sensorveiledning

Emnekode	PSY2104
Emnenavn	Mediepsykologi
Emneansvarlig/oppgavegiver	Thomas Wold
Kvalitetssikret av	Ingunn Hagen
Semester, år	Vår 2024
Vurderingsform, lengde	Skole
Tillatte hjelpemidler	E- Ingen hjelpemidler tillatt

Emnets læringsutbyttebeskrivelser angitt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.

<https://www.ntnu.no/studier/emner/PSY2104#tab=omEmnet>

Mediepsykologi handler om hvordan enkeltpersoner og grupper av mennesker samhandler med og påvirkes av mediert kommunikasjon. Dette emnet gir derfor innsikter i hvordan menneskers emosjoner, kognisjon og persepsjon interagerer med media, både som mottakere og som avsendere. Normal og unormal bruk og påvirkning av mediert kommunikasjon er viktige temaer og faget handler om å kunne forstå prosesser og effekter av mediebruk i relasjon til menneskers identitet, oppmerksomhet, utvikling og valg av eksponering. Forståelsen av massekommunikasjon på bakgrunn av publikumsforskningens forankring i kognitive og sosialpsykologiske teorier står også sentralt. Faget vil legge stor vekt på forskning på sosiale medier og nyere medieteknologier, samt de mest sentrale teorier i den historiske utviklingen av publikumsforskningen.

Pensum	PSY2104 - Mediepsykologi (V 2024) (exlibrisgroup.com)
Eventuelle formelle krav til besvarelsen	Ikke krav til referanseføring.
Hvordan de ulike oppgavene i eksamenssettet er vektlagt	Det svares på 1 av 3 oppgaver. Essayform.

Sensurveiledning:

For alle oppgavene:

I bedømmingen legges det vekt på at kandidaten faktisk svarer på det oppgaven spør om. Bred pensumkunnskap som legges fram på en oversiktlig måte, samt en god drøfting med relevante eksempler som demonstrerer en forståelse for problemstillingene, er nødvendig for å få en god karakter.

Videre legges det vekt på:

- at alle begreper forklares.
- en god struktur og god språkføring.

Det er mange ulike måter å besvare hver oppgave på. Da vektlegges det at kandidaten fokuserer på fagets pensum i sin besvarelse. Det er lov å ta i bruk innsikt man har tilegnet seg ved andre fag, men besvarelsen skal i all hovedsak fokusere på mediepsykologi. Følgende gjennomgang er ment som eksempler på hvilke tema som vil være relevant for de enkelte oppgavene. Det er ikke et krav at alle disse momentene skal være med for å få god karakter. Samtidig er det fullt mulig å supplere med andre momenter.

Spesifikt for oppgave 1:

Mulig påvirkning av voldelig medieinnhold har vært et sentralt spørsmål i medieforskningens historie og som det ofte er debatt om i offentligheten. Gjør rede for hvilken påvirkning det kan være snakk om, og de viktigste teoriene fra pensum om dette.

Relevant pensum:

Hagen, Ingunn (2004/1998): Medias publikum. Frå mottakar til brukar? Oslo: Ad Notam Gyldendal (173 s.). Kap. 2-6.

Barneliv foran, bak og i skjermen: NOU 2021:3, s. 42-54 (kapitlene «Medieeffekter og skadelig innhold» og «Seksualundervisning og digital kompetanse»).

Anderson, C. A. (2004): An update on the effects of playing violent video games, *Journal of Adolescence*, Volume 27, Issue 1, Pages 113-122.

(<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0140197103000976>)

Elson, M., & Ferguson, C. J. (2014). Twenty-five years of research on violence in digital games and aggression: Empirical evidence, perspectives, and a debate gone astray. *European Psychologist*, 19(1), 33–46. <https://doi.org/10.1027/1016-9040/a000147>

Valkenburg, P. M., Peter, J., & Walther, J. B. (2016). Media Effects: Theory and Research. *Annual Review of Psychology*, 67(1), 315–338. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-122414-033608>

Relevante tema og teorier

Påvirkning kan forstås i form av endring av holdninger, kunnskap og atferd, eller som tilfredstillende av behov og forventninger. Det er også aktuelt å ta med tolkning og meningsskaping.

Effektforskning:

- Stimulus-respons, injeksjonsnål.
- Kultivasjonsteori: Vedvarende eksponering til TV innhold har små, men signifikante effekter på hvordan publikum oppfatter verden.

Sosial læringsteori

Publikum ser voldshandlinger i media, og som et resultat oppfører de seg mer voldelig enn det de ellers ville gjort. Modell-læring kan skje på følgende vis:

- Observasjonslæring
- Disinhibering
- Affektiv endring
- Albert Bandura sine 'bobo-doll' studier fra 1960 årene: imiteringseffekter.

Betingingsteori (Behaviorisme):

- Sensitisering (følsomhetsøkning):
- Desensitisering (tilvenning):

Type effekter:

- Atferdseffekter: Handlinger blir gjennomført etter å ha sett tilsvarende i media.
- Holdningseffekter: Hvilke vedvarende tankemønstre som farger vår oppfattelse av miljøet.

- Kognitive effekter: Refererer til hva vi tenker på og hvordan medieinnhold blir bearbeidet.
- Fysiologiske effekter: De kroppslige forandringene som skjer gjennom eksponering til ulikt medieinnhold.
- Skille mellom kortidseffekter, langtidseffekter, utilsiktede, tilsiktede, indirekte og direkte effekter.
- Bushman & Anderson; Hevder det er en klar sammenheng mellom medie vold og aggresjon blant barn.

Kandidaten kan gå inn på mentale skjema/referanserammer:

- Direkte erfaring og indirekte erfaring.
- Media kan berike folks erfaringer, men kan også skape forventninger som ikke kan oppfylles (utseendet, kropp, velstand osv.)

På kort sikt: vanligvis de mentale skjemaene til publikum som styrer, og den enkelte medietekst har sjelden særlig innflytelse. I et langsiktig perspektiv er det annerledes har media en sentral plass i samfunnet, og er en viktig del av folks erfaringsgrunnlag.

I drøftingen bør de nevne om det kan andre mulige effekter av medie vold enn voldelig atferd. Det kan være: Kognitive effekter, følelsesmessige, verdensanskuelse (for eksempel om man oppfatter verden som mer voldelig), frykt, synet på konfliktløsning osv. Det er også relevant å nevne faren for at viktigere faktorer blir glemt når det legges for stor vekt på medie vold som årsak.

Spesifikt for oppgave 2

Hvordan kan media ha innvirkning på hvordan vi oppfatter verden? Belys spørsmålet med ulike teorier fra pensum. Bruk eksempler.

Denne oppgaven gir stort rom for tolkning. Mange ulike tema kan tas inn, som virkelighetssyn, verdier, fake news, reklame, kroppsidealer, hva som anses som vellykket, medie vold, dataspill, nyheter, for å nevne noen. Hva som er relevant pensumstoff vil derfor være litt avhengig av hvilket tema og perspektiv kandidaten velger, men noen muligheter er disse:

Hagen, Ingunn (2004/1998): Medias publikum. Frå mottakar til brukar? Oslo: Ad Notam Gyldendal (173 s.). Kap. 2-6.

Hagen, Ingunn og Thomas Wold (2009): Mediegenerasjonen. Barn og unge i det nye medielandskapet. Oslo: Samlaget. (160 s.). Kap.1-3, kap. 5-9.

Barneliv foran, bak og i skjermen: NOU 2021:3, s. 42-54 (kapitlene «Medieeffekter og skadelig innhold» og «Seksualundervisning og digital kompetanse».

Danah Boyd (2010): Social networked sites as networked publics: Affordances, Dynamics and Implications,. In *The Networked self: Identity, community and culture on social network sites*. New York :Routledge

Hall, Stuart (1980; 2002): "Encoding/Decoding." I: Stuart Hall, Dorothy Hobson, Andrew Lowe and Paul Willis (eds.). *Culture, Media, Language*. Birmingham: Routledge. s. 128-139.

Lüders, M., & Sundet, V. S. (2022). Globalt innfødte som en tapt generasjon? En konseptualisering av unge som en mediegenerasjon. *Norsk medietidsskrift*, 30(1), 1-12. doi:10.18261/nmt.30.1.1

Sheldon P.; Bryant K. (2016) Instagram: Motives for its use and relationship to narcissism and contextual age . *Computers in Human Behavior* 58 (89-97)

Sørenssen, I. K. (2022). Norwegian Tween Girls and Everyday Life through Disney Tween Franchises. *The Oxford Handbook of Children's Film*, 736–755. <https://doi.org/10.1093/OXFORDHB/9780190939359.013.37>

Valkenburg, P. M., Peter, J., & Walther, J. B. (2016). Media Effects: Theory and Research. *Annual Review of Psychology*, 67(1), 315–338. [https:// doi.org/10.1146/annurev-psych-122414-033608](https://doi.org/10.1146/annurev-psych-122414-033608)

Relevante teorier:

Cultural studies:

- Hegemoni, makt, tolkning, meningsproduksjon
- Massemedia som uttrykk for en dominerende ideologi i samfunnet: Både som viderefører av en eksisterende ideologi, og som arena hvor en opposisjonell ideologi kan komme til uttrykk.
- Ideologi i media.
- Minoriteter, kultur, subkultur, undertrykkelse av underordnede grupper.

Resepsjonsanalyse

- Referanserammer og kulturell bakgrunn.

- Mentale skjema.

Effektforskning

- Kultivasjonsteorien
- Dagsordenfunksjonen.
- Taushetsspiralen.

Kognitiv psykologi:

- Referanserammer
- Mentale skjema
- Sosial lærinsteori

Spesifikt for oppgave 3

Gjør rede for de to forskningstradisjonene bruksforskning og resepsjonsforskning. Hva er likhetene og forskjeller mellom de to tradisjonene? Drøft hvordan disse to tradisjonene kan benyttes til å si noe om bruk av sosiale medier.

Relevant pensum:

Hagen, Ingunn (2004/1998): Medias publikum. Frå mottakar til brukar? Oslo: Ad Notam Gyldendal (173 s.). Kap. 2-6.

Hagen, Ingunn og Thomas Wold (2009): Mediegenerasjonen. Barn og unge i det nye medielandskapet. Oslo: Samlaget. (160 s.). Kap.1-3, kap. 5-9.

Hall, Stuart (1980; 2002): "Encoding/Decoding." I: Stuart Hall, Dorothy Hobson, Andrew Lowe and Paul Willis (eds.). Culture, Media, Language. Birmingham: Routledge. s. 128-139.

Sheldon P.; Bryant K. (2016) Instagram: Motives for its use and relationship to narcissism and contextual age. Computers in Human Behavior 58 (89-97)

Sørenssen, I. K. (2022). Norwegian Tween Girls and Everyday Life through Disney Tween Franchises. The Oxford Handbook of Children's Film, 736–755.

<https://doi.org/10.1093/OXFORDHB/9780190939359.013.37>

Relevant teori:

- Bruksforskning:

Opptatt av hvorfor publikum bruker ulike medier. Fokuserer på hvilke behov og forventninger som ligger til grunn for mediebruken. Ser publikum som aktiv i betyding selektivt bruk.

Tankeskjema for bruksstudiene (Uses & Gratifications Research)

En er opptatt av den sosiale og psykologiske opprinnelsen til behov, som skaper forventninger til massemedia og andre kilder, som fører til ulike mønstre av medieeksponering (eller engasjement i andre aktiviteter), som fører til behovstilfredsstilling og andre konsekvenser, kanskje mest av alt utilsiktede konsekvenser.

Kategorisering av behov:

- Kognitive behov: tilegnelse av informasjon, kunnskap og forståelse.
- Affektive behov: emosjonell, behagelig, eller estetisk opplevelse.
- Personlige integrerte behov: Styrking av troverdighet, selvsikkerhet, stabilitet og status.
- Sosiale interaktive behov: kontakt med familie, venner etc.
- Spenningsutløsende behov: flykt og avledning.

Typologi for mediebruk:

Informasjon

Personlig identitet

Integrasjon og sosial kontakt

Underholdning

Resepsjonsforskning

Resepsjonsforskning; vektlegging av tolkning, rutiner for mediebruk i dagliglivet, sosiale relasjoner.

Fokuserer på den meninga og opplevelsen publikum har i møtet med medieinnhold. Publikumsstudier, vanligvis med kvalitative metoder. Dybdeintervju og fokusgrupper er mye brukt. Man ser ikke bare på et implisitt publikum, men et faktisk publikum. Integrerer samfunnsvitenskaplige og humanistiske perspektiv på resepsjon.

Resepsjonsanalyse ser på produksjonen av 'mening' som blir til i møte mellom en medietekst og ulike kategorier av mottaker(e).

1. Fokus på mediebruk, i likhet med bruksforskninga (uses & gratifications research). t.d. Morley, Jensen.
2. Interesse for forståelse/tolking, i likhet med studier av nyhetsforståelse.
3. Interesse for "tekst-mottaker"-relasjonen
4. Fokus på meningsproduksjon, slik som i "Cultural Studies"-tradisjonen. Hall's encoding-decoding-modell en viktig inspirasjonskilde.

Meningsproduksjon blir da sett på som å skje i en interaksjon mellom tekst og mottaker.

I drøftingen skal de se på hvordan innsikt fra begge tradisjonene kan benyttes for å analysere publikums bruk av sosiale medier. Fra bruksforskningen kan det være relevant å drøfte hvilke behov sosiale medier kan sies å tilfredsstillere, og hva som ligger til grunn for disse behovene. Fra resepsjonsforskning kan man drøfte hvilken mening brukerne trekker ut ifra sosiale medier, kontekst for mediebruken, sosiale aspekter osv. Man kan også diskutere redselen negative effekter, og hva det har å si for brukeren. Forestillinger om mediebruk som noe asosialt vs sosialt kan også nevnes.

Institutt for psykologi

Karakterskala som er benyttet

Bokstavkarakter: <https://innsida.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/Karakterskalaen>